

Motion till riksdagen 2020/21:1311

av **Elin Segerlind m.fl. (V)**

Levande skogar

---

1 Innehållsförteckning

1 Innehållsförteckning	1
2 Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3 Bakgrund	3
4 Miljökvalitetsmålet Levande skogar	4
4.1 Sverige behöver ett nytt etappmål i enlighet med internationella förpliktelser och nationella miljökvalitetsmål.....	4
4.2 Kvalitetssäkra det frivilliga skyddet av skog.....	5
4.3 Effektiva sanktionsmöjligheter i skogsvårdslagen	5
4.4 Skydd av skog med särskilt höga värden för rekreation och friluftsliv	6
4.5 Stärk tillgängligheten för tätortsnära natur	6
4.6 Stoppa avverkning av skogar med höga naturvärden	7
4.7 Nationell målsättning för hyggesfritt skogsbruk	7
4.8 Stärk inslaget av lövträd och andelen blandskogar.....	8
4.9 Värna nyckelbiotopsinventeringarna	8
4.10 Stärk anslagen för formellt skydd och öka takten i bildandet av nationalparker..	9
4.11 Utred införande av naturvårdsavgift	10
4.12 Värna skyddet av fjällnära skogar	10
4.13 Gör en översyn av skogspolitiken för att nå våra miljökvalitetsmål	10
4.14 All statlig skog bör förvaltas samlat och hållbart	11

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta ett nytt etappmål för areal utökad skyddad skog för att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar och åtaganden i enlighet med de s.k. Aichimålen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvårdssynpunkt för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöhänsynen ska stärkas genom att effektiva sanktionsmöjligheter införs för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ändras så att skogar med särskilt höga värden för rekreation och friluftsliv ska bli föremål för avverkningsansökan och möjlighet att undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör anta etappmål för skydd av tätortsnära natur och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta fram förslag på lagstiftning så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell målsättning för areal kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljökvalitetsmålet Levande skogar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av skogslagstiftningen i syfte att stimulera ökad andel blandskog genom reglering av föryngringsåtgärder, röjning och gallring och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att återuppta en landsomfattande utökad nyckelbiotopsinventering och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att tillse att registrering av nyckelbiotoper fortsatt möjliggörs i samband med avverkningsanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över förutsättningar för en naturvårdsavgift inom skogsnäringen i syfte att bidra till finansiering av skogsskydd och därmed även stärka förutsättningarna för att fler skogsägare ges ersättning vid intrång, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en strategi presenteras med nödvändiga anslagsmedel samt ersättningsmarker

från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt bevaras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en översyn av skogspolitiken genomförs för att stärka uppfyllelsen av våra miljö kvalitetsmål och för att uppnå hållbart nyttjande av naturresurser och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål och tillkännager detta för regeringen.

3 Bakgrund

Sveriges landareal består av ca 58 procent produktiv skogsmark. Över 90 procent av den produktiva delen av skogsmarken är påverkad av skogsbruk. Skogen förser oss med en rad ekosystemtjänster som vatten- och luftrening och produktion av råvaror. En rik biologisk mångfald ökar skogens produktionsförmåga och ger större motståndskraft mot klimatförändringar. Skogsmarken binder stora mängder kol och påverkar vattenbalansen och har därmed betydelse för både det lokala och det globala klimatet.

Skog, virke och papper är samtidigt en av Sveriges viktigaste exportnäringar. Den ger viktiga jobb i hela landet, har stor potential för utökad förädling i områden nära råvaran och har därför en stor roll för landsbygdens utveckling. Vänsterpartiet anser att våra natur- och energitillgångar i högre utsträckning borde komma landsbygden till del. Biomassa från skogen har stor betydelse för vår energiförsörjning och kan även bidra till att ersätta produkter som är beroende av fossila energikällor för sin framställning. Skogen och andra naturområden spelar också en allt viktigare roll för turismen. Skogen har stora sociala och kulturella värden och dess betydelse för rekreation, friluftsliv och undervisning är omfattande. En långsiktigt hållbar skogspolitik som värnar de ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella värdena förutsätter att bärkraften för skogen som ekosystem stärks och bevaras. Bevarad biologisk mångfald i enlighet med internationella förpliktelser och nationella miljömål måste överordnas de ekonomiska intressena för att Sverige ska kunna utforma ett ekologiskt hållbart skogsbruk. För ökad produktion av timmer och biomassa på begränsade arealer där trakthyggesbruk bedrivs krävs därför bl.a. höjda ambitionsnivåer beträffande kalhyggesfria skötselmetoder, stärkt miljöhänsyn och skyddad skogsmark. Vänsterpartiet anser att det krävs en skogspolitik som värnar skogens alla värden. Då kan även skogens betydelse för sysselsättning och export främjas och utvecklas hållbart.

I motionen föreslår Vänsterpartiet åtgärder och målsättningar för att bevara skogens biologiska mångfald samt värna skogens värden för friluftslivet i enlighet med miljömålet Levande skogar och internationella åtaganden. Vänsterpartiets budgetsatsningar inom detta område redogörs i utgiftsområdesmotionerna 2020/21:3197 och 2020/21:3196.

4 Miljökvalitetsmålet Levande skogar

Riksdagen har definierat miljökvalitetsmålet Levande skogar med att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 konstateras att på viktiga områden, bl.a. ekosystemens återhämtning och bevarandet av biologisk mångfald, så går utvecklingen åt fel håll. Klimatförändringarna och utarmningen av den biologiska mångfalden är två områden där det behövs snabba och kraftfulla insatser för att vända den negativa utvecklingen i miljön.

För miljömålet Levande skogar är minskande och fragmenterade livsmiljöer samt minskande och/eller små populationer hos ett antal hotade arter ett stort problem för att nå målet om att bevara biologisk mångfald. Till följd av trakthyggesbruket har svårspredda arter som är beroende av lång skoglig kontinuitet eller en komplex vegetationsstruktur missgynnats och flera av dem är därför hotade i dagens skogslandskap. Allt eftersom sådana områden slutavverkas minskar arealen tillgänglig livsmiljö. Riktigt gamla skogar med en beståndsålder över 160 år finns i låg omfattning. Många naturvärden kan inte återskapas under överskådlig tid, och avverkas dessa skogar är värdena spolerade, konstaterar myndigheten. Stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte ska avverkas. Skogarna i nordvästra Sverige har en stor allmän naturvårdsbetydelse, och hur de fortsatt förvaltas har en betydande inverkan på bevarandet av biologisk mångfald i Sverige. Naturvårdsverket konstaterar vidare att målet för friluftsliv samt sociala och kulturella värden behöver tydliggöras för skogsägare. För att få ut det positiva bidrag till folkhälsan som vistelse i skog och natur kan skänka är det viktigt att verka för bibehållen eller ökad användning av skogen för friluftsliv och rekreation.

4.1 Sverige behöver ett nytt etappmål i enlighet med internationella förpliktelser och nationella miljökvalitetsmål

När Miljömålsberedningen i juni 2013 överlämnade sitt delbetänkande om skogen och en långsiktigt hållbar markanvändning åsidosattes naturvårdshänsyn och vetenskapliga fakta till förmån för ekonomiska intressen. Förslaget var i sin helhet otillräckligt för att miljökvalitetsmålet Levande skogar ska uppnås, och att formellt skydda ytterligare 150 000 hektar skogsmark räcker inte för att värna de biologiska värdena i skogen. Delbetänkandet innehöll inte heller förslag som möjliggör att Sverige uppfyller EU:s naturvårdsdirektiv. Vänsterpartiet reserverade sig i betänkandet.

Nuvarande etappmål om skydd av områden är därför otillräckligt i målsättningar när det gäller hur mycket ytterligare skog som behöver skyddas. Sverige har dessutom genom överenskommelsen 2010 i de s.k. Aichimålen om biologisk mångfald antagit en målsättning om att skydda 17 procent av vår land- och vattenareal till 2020. Aichimålen handlar om att minska den direkta påverkan och förbättra situationen för biologisk mångfald och att öka nyttan av ekosystemtjänster för alla. De skyddade områdena ska vara ekologiskt representativa miljöer, dvs. områden med höga värden för biologisk mångfald. Sverige har inte uppnått detta mål.

Sverige bör anta ett nytt etappmål för areal utökad skyddad skog för att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar och åtaganden i enlighet med de s.k. Aichimålen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Kvalitetssäkra det frivilliga skyddet av skog

Det långsiktiga skyddet av skog är en central del i miljö kvalitetsmålet Levande skogar. För att uppnå målet förutsätts att det formella skyddet ökar och att skogsägarna frivilligt avsätter skogsmark. De frivilliga avsättningarna har dock i många fall visat sig vara av begränsat värde för biologisk mångfald. I dag finns inte statlig kontroll av vare sig kvalitet eller långsiktighet, och dokumentation saknas över många av de områden som anses skyddade. Dessutom kan arealen frivilligt avsatta skogar flyttas omkring i landskapet. Sammantaget är detta mycket problematiskt då frivilliga avsättningar ingår i ett nationellt långsiktigt mål för samhällets gemensamma bästa.

Frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdessynpunkt för att ingå i det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.3 Effektiva sanktionsmöjligheter i skogsvårdslagen

För att uppnå ett långsiktigt hållbart skogsbruk i enlighet med våra miljömål krävs förutom ökat skogsskydd även stärkt miljöhänsyn i skogsbruket. De utvärderingar som Skogsstyrelsen gjort av miljöhänsynen i skogsbruket visar att det i dag föreligger brister. Regeringen beslutade i november 2015 att en utredning skulle tillsättas som innefattar en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen. Av ett pressmeddelande i samband med beslutet framgår att regeringen förväntar sig att utredningens förslag ska leda till förbättrad miljöhänsyn i skogen. Vänsterpartiet har under lång tid föreslagit en stärkt lagstiftning för att förbättra miljöhänsynen i skogen och välkomnade därför en översyn. I oktober 2017 överlämnade utredningen sitt betänkande. Tyvärr kan Vänsterpartiet konstatera att utredningen inte resulterat i förslag som stärker miljöhänsynen genom tydligare skogsvårdslagstiftning. Vänsterpartiet ser därför skäl att föreslå åtgärder för stärkt miljöhänsyn i skogsbruket som även berör skogsvårdslagstiftningen.

Av skogsvårdslagens portalparagraf framgår att produktions- och miljömål ska vara jämställda. I det skogsbruk som i dag bedrivs under devisen frihet under ansvar i Sverige är produktionen dock oftast överordnad miljöhänsynen. Skogsvårdslagen är skriven med trakthyggesbruk som norm och med syftet att garantera virkesförsörjningen. När det gäller naturvård saknas i mycket stor utsträckning sanktionsmöjligheter. Undersökningar gjorda av Skogsstyrelsen visar att andelen underkända avverkningar är betydande och att generell naturvårdshänsyn inte tas i tillräcklig omfattning. Påföljder för dessa överträdelser av skogsvårdslagen uteblir. Naturvårdsverket konstaterar i sin fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 att för att komma närmare miljömålet behövs stora förbättringar av den miljöhänsyn som tas vid skogsbruksåtgärder, särskilt vad gäller kulturmiljöer och hänsynskrävande biotoper. Vänsterpartiet menar även att det ska löna sig att göra rätt och att man inte ska gynnas och slippa ekonomiska påföljder om man missköter sig. Då uppnår vi både högre miljöhänsyn och rättvisare konkurrensvillkor.

Miljöhänsynen ska stärkas genom att effektiva sanktionsmöjligheter införs för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.4 Skydd av skog med särskilt höga värden för rekreation och friluftsliv

Skogens kulturmiljövärden samt de sociala värdena ska värnas enligt våra miljö-kvalitetsmål. Skogens sociala värden brukar definieras som de värden som skapas av människors upplevelser. Dessa är en viktig resurs för samhället när det gäller exempelvis människors välbefinnande, hälsa, boendemiljö, utbildning, regional utveckling och turism. Skogens sociala värden berörs av ett flertal olika politikområden som skogs-, miljö-, kulturmiljö- och friluftspolitiken. På uppdrag av regeringen presenterade Skogsstyrelsen i mars 2018 en analys av styrmedel för skogens sociala värden (rapport 2018/7). Myndigheten konstaterar i rapporten att det behöver skapas mer tydlighet och genomförbarhet än vad som är fallet i dag när det gäller skogens sociala värden.

Skogsvårdslagen har brister i hänsynen till sociala värden. I dag är lagstiftningen och målsättningarna otydliga när det gäller skogens sociala värden och kan tolkas på olika sätt. Detta trots att skogens betydelse även för folkhälsan alltmer bekräftas av vetenskapliga studier.

Lagstiftningen bör ändras så att skogar med särskilt höga värden för rekreation och friluftsliv ska bli föremål för avverkningsansökan och möjlighet att undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.5 Stärk tillgängligheten för tätortsnära natur

Av Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget Tätortsnära natur och friluftsliv (2017) framgår att skogen på de flesta håll i landet är vår viktigaste friluftsmiljö. Skogar i och nära tätorter lockar människor i alla åldrar till lek, rekreation och naturupplevelser. Enligt studier tycks människor trivas i skogar där man ser stor variation i struktur, trädslag och ålder. Ju äldre och större träden blir i en skog, desto mer bidrar de positivt till skogsupplevelsen. Nästan all skog brukas med trakthyggesbruk (kalavverkning) och det är den skötselåtgärd som påverkar skogsupplevelsen mest. Ett hygge i en tätortsnära skog blir därmed ett mycket påtagligt ingrepp som många upplever som negativt. Nuvarande skogsbruksmetoder riskerar därmed att åstadkomma ett landskap där den gamla skogen enbart återfinns i skyddade områden och hänsynsytor. Skogsbruk påverkar ofta förutsättningarna för den biologiska mångfalden och kulturmiljöer på ett negativt sätt vilket i sin tur kan ge negativ inverkan på friluftsliv och rekreation då biologiska och kulturella värden även har ett socialt värde.

Tillgång till tätortsnära natur har också påverkan på folkhälsan. Studier i Sverige och utomlands visar att skillnaden i folkhälsa till följd av socioekonomisk status minskar i områden med god tillgång på gröna miljöer. Det finns även i dag vetenskapligt stöd för skogens roll i rehabilitering och resiliens när det gäller stress, utmattningssyndrom och hjärt-kärlsjukdomar.

Regeringen bör anta etappmål för skydd av tätortsnära natur. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.6 Stoppa avverkning av skogar med höga naturvärden

I dag sker avverkning av skogar med höga befintliga naturvärden, s.k. värdekärnor, trots att det råder stor brist på dessa naturmiljöer för en mängd hotade växt- och djurarter. Dessa skogar har ofta hög variation och är ofta naturskogsartade. Naturvårdsverket anser att stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte ska avverkas. Regeringen är av uppfattningen att inga skogar med höga naturvärden ska avverkas, men trots att detta fortsätter att ske har man underlåtit att vidta åtgärder för att förhindra detta. Därmed försvåras kontinuerligt möjligheterna att nå ett flertal av riksdagens antagna miljömål.

Regeringen bör skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.7 Nationell målsättning för hyggesfritt skogsbruk

Det finns ett behov av skogsbruksmetoder som alternativ till trakthyggesbruk för att främja ett mer variationsrikt och hållbart brukande. Även om trakthyggesbruket sannolikt kommer att vara dominerande under överskådlig tid krävs det att miljöhänsynen stärks i denna skogsbruksmetod och att alternativa skötselmetoder i större utsträckning används i områden där det är lämpligt. Hyggesfritt skogsbruk, som exempelvis kontinuitetsskogsbruk, kan t.ex. vara ett lämpligt alternativ i tätortsnära områden eller i skogar som är viktiga för besöksnäringen. Med denna skogsbruksmetod kan skötseln inriktas på anpassade gallringar som plockar ut mogna träd och lämnar mindre att växa vidare. Med hyggesfritt skogsbruk används skogsbruksmetoder som inte kalllägger marken. Rätt utformat och i lämpliga områden kan också hyggesfritt skogsbruk främja den biologiska mångfalden bättre än trakthyggesbruket.

I Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering av miljö kvalitetsmålen och etappmålen 2015 konstateras beträffande kalhyggesfritt skogsbruk att myndigheter bör arbeta med rådgivnings- och kunskapsinsatser i större omfattning och att regeringen bör ta ställning till om det krävs kompletterande styrmedel för att få till stånd en snabbare utveckling.

Turistnäringen är en verksamhet som i omsättning kan mäta sig med våra största företag. Våra nationalparker – där skogen är helt skyddad – har blivit en besöksmagnet i sig och besöks årligen av mer än två miljoner människor varav en tredjedel är utländska turister. Turism påverkas naturligtvis inte bara av hur våra skogar brukas, men inte minst i glesbygden är skogen helt avgörande för att naturturismen ska kunna fortsätta växa. Hyggesfritt skogsbruk kan som rätt använd skötselmetod även stärka skogens värden i form av turism.

Ibland används den svenska skogsbruksmodellen som ett föredöme när det gäller att behålla skogens funktion som kolsänka och därmed motverka den globala uppvärmningen. Men det har ifrågasatts av miljö rörelsen och oberoende forskare. Genom att skapa ett kalhygge så omvandlas en yta skog från sänka till källa och ett kalhygge släpper ut stora mängder växthusgaser under de första 10–15 åren efter kalavverkningen. Den unga skogen fungerar sedan som kolsänka men den har ett litet kolförråd. En äldre skog tar även den upp koldioxid och har ett stort kolförråd. Det är otvetydigt att växande skog binder mycket koldioxid, så det är viktigt att brukarna av trakthyggesbruk återbeskogar snabbt och med rätt trädslag.

Att öka inslaget av kontinuitetsskogsbruk där i stället särskilt utvalda träd eller mindre grupper av träd avverkas kan ge vinster för både den biologiska mångfalden och klimatet samt stärka skogens sociala värden. Naturvårdsverket konstaterar i sin fördjupade utvärdering av miljömålen 2019 att för att komma närmare miljömålet Levande skogar behövs bl.a. en ökning av den areal som brukas med hyggesfria metoder.

En nationell målsättning för areal kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.8 Stärk inslaget av lövträd och andelen blandskogar

Stora delar av våra produktionsskogar är monokulturer med gran eller tall. På många skogsmarker skulle skogsbestånden få en betydligt större artvariation och ökat inslag av lövträd om skogen självföryngrades och inte planterades. En ökad variation av trädslag skulle också kunna uppnås genom att vid plantering använda fler trädslag än ett. Genom inriktning vid röjning och gallring ges också möjlighet att skapa förutsättningar för blandskog där de naturliga förutsättningarna finns beroende på markens bördighet, jordart etc. Studier har visat att skogar med lövträd ger fördelar såväl för den biologiska mångfalden som för klimatet i jämförelse med rena barrskogar. Genom att i högre grad styra produktionen mot trädarter som är naturliga för skogsmarken och därmed öka det totala inslaget av lövträd ökar dessutom skogens resiliens (återhämningsförmåga) vid störningar som uppstår p.g.a. klimatförändringarna. Klimatförändringarna innebär generellt ökad stress och sårbarhet för skogen som ekosystem. Produktionsskogar med enbart ett trädslag blir därför extra sårbara vid stormar och angrepp av insekter och svampar. Den stora skogsbranden i Västmanland 2014 visade att inslag av lövträd hade stora positiva effekter för att begränsa omfattningen av branden. Då skogsbränder på grund av klimatförändringarna kan förväntas öka i frekvens kan ett ökat inslag av lövträd i form av naturliga barriärer vara betydelsefullt för att i framtiden begränsa skogsbrändernas omfattning. Det är sedan tidigare belagt att ju mer intakt ett ekosystem är med rik biologisk mångfald, desto bättre buffertförmåga har systemet att stå emot förändringar.

Regeringen bör genomföra en översyn av skogslagstiftningen i syfte att stimulera ökad andel blandskog genom reglering av föryngringsåtgärder, röjning och gallring. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.9 Värna nyckelbiotopsinventeringarna

Nyckelbiotoper är skogsområden som har mycket höga naturvärden. Storleken kan variera från några enskilda träd till ett helt skogsområde som är skyddsvärt för växter och djur som missgynnas av skogsbruket. Dessa har en nyckelroll för bevarandet av skogens hotade växter och djur och inte minst för många rödlistade arter. De har dock inte något automatiskt formellt skydd. I dag begränsas naturhänsynen av att myndigheterna enligt lagen inte får meddela föreskrifter som är så påverkande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Lagstiftningen bör enligt Vänsterpartiet ändras så att nyckelbiotoper undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald. Enligt en forskningssammanställning från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) 2018 finns nu

starka belägg för att nyckelbiotoperna verkligen har ett rikare växt- och djurliv än omgivningarna. Många studier visar även att de små nyckelbiotoperna är känsliga för avverkning i omgivande skog eftersom kanteffekterna är stora.

Registrering och inventering av nyckelbiotoper är av central betydelse för att hänsyn ska tas till områden med höga naturvärden i samband med slutavverkningar. Skogsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper har varit en av de största kartläggningarna av natur i vårt land. Det är dock mycket längre sedan en nationell inventering genomfördes. Vänsterpartiet var därför nöjda med att tillsammans med regeringen i budgeten för 2018 genomföra en satsning på en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. Inventeringsarbetet var tänkt att pågå under en tioårsperiod. Dessutom infördes anslag för att myndigheterna skulle kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till ersättning för områdesskydd.

Den nuvarande regeringen har dock beslutat, i enlighet med överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, att den utökade nyckelbiotopsinventeringen inte ska återupptas och man har avvecklat satsningen på 20 miljoner per år för detta ändamål. Detta trots att Naturvårdsverket 2019 konstaterar följande i sin fördjupade utvärdering av miljö kvalitetsmålet Levande skogar:

För att bibehålla biologisk mångfald är ambitionen att skyddsvärda skogar inte ska avverkas, utan bevaras antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar viktig. Nyckelbiotoper utgör öar i landskapet och hyser många hotade arter och strukturer som är en bristvara i landskapet. Skogsstyrelsens inventering av biologisk mångfald indikerar att olika nyckelbiotoper hyser olika arter och att de inte är utbytbara mot varandra. Stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte avverkas.

Vänsterpartiet anser att det är ytterst beklagligt att regeringen och samarbetspartierna i skogspolitiken väljer att prioritera produktionsintressena framför åtgärder som stärker naturvårdshänsynen. Därutöver har Skogsstyrelsen beslutat att man ska upphöra med att registrera nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar utan att det resulterat i några åtgärder från regeringen. Vår uppfattning är att dessa åtgärder leder oss längre ifrån att uppnå flera av våra miljömål och att det lägger grund för fortsatt utarmning av biologisk mångfald.

Regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att återuppta en landsomfattande utökad nyckelbiotopsinventering. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att tillse att registrering av nyckelbiotoper fortsatt möjliggörs i samband med avverkningsanmälningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.10 Stärk anslagen för formellt skydd och öka takten i bildandet av nationalparker

För att Sverige ska leva upp till internationella åtaganden om biologisk mångfald och skydd av skog måste ökade arealer av skogar med höga naturvärden skyddas genom formellt skydd. Nedanför fjällen har endast 3,7 procent av skogsmarken formellt skyddats. Vänsterpartiet föreslår därför ökade resurser till både Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen för att fler skogar ska kunna skyddas genom nationalparker, naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. Genom våra satsningar kan fler markägare också få ersättning för att deras skogar skyddas.

Vänsterpartiet anser även att Sverige bör öka takten i bildandet av nationalparker. Naturvårdsverket har i dag redan en plan för hur fler nationalparker kan bildas och hur befintliga kan utvidgas. Det är bra men vi anser att mer resurser bör läggas på detta arbete så att fler nationalparker, såsom Kebnekaise, snabbare kan bildas. Det skulle även möjliggöra att fler skogsområden med höga naturvärden tidigare kan omfattas av framtida skydd i form av nationalpark.

Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att öka takten i bildandet av nya och utvidgade nationalparker. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.11 Utred införande av naturvårdsavgift

Regeringens anslagsnivåer för att formellt skydda skog är otillräckliga för att skydda skogar med höga naturvärden och för att fler skogsägare ska kunna få ersättning för sin mark. Anslagsnivåerna behöver öka för att fler skogsägare ska kunna få ersättning när naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal bildas. Vi anser även att skogsnäringen, enligt principen att förorenaren betalar, bör bidra till finansieringen av formellt skydd då skogsbruket är den främsta orsaken till förlust av biologisk mångfald i skogen.

Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över förutsättningar för en naturvårdsavgift inom skogsnäringen i syfte att bidra till finansiering av skogsskydd och därmed även stärka förutsättningarna för att fler skogsägare ges ersättning vid intrång. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.12 Värna skyddet av fjällnära skogar

Den svenska fjällnära skogen är ett unikt område med stora naturskogar och höga naturvärden. Naturskogarna i fjällområdet är några av de få intakta skogslandskap som fortfarande finns kvar i Europa. Vänsterpartiet anser att det är av högsta prioritet att dessa skogar skyddas. Mark- och miljööverdomstolen kom 2020 med vägledande domar som konstaterar att skogsägare som inte får avverka i fjällnära skog p.g.a. att det finns höga naturvärden har rätt till ersättning från staten. Vi anser att regeringen nu måste säkerställa att natur- och kulturvärdena långsiktigt bevaras och att statliga medel finns tillgängliga för att ersätta markägare som har rätt till ersättning.

Naturvårdsverket har också tydliggjort behovet av medel för skyddet av fjällnära skogar i sitt budgetunderlag till regeringen för 2021–2023. Myndigheten har även konstaterat att det behövs särskilda insatser för att bevara stora naturskogar som i dag förvaltas av de statliga skogsförvaltarna och att ett nytt Sveaskogsprogram med ersättningsmarker behövs. Regeringen bör tillse att en strategi presenteras med nödvändiga anslagsmedel samt ersättningsmarker från Sveaskog för att säkerställa att de fjällnära skogarnas natur- och kulturvärden långsiktigt bevaras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.13 Gör en översyn av skogspolitiken för att nå våra miljö kvalitetsmål

Regeringens skogspolitik försvårar möjligheten att nå ett flertal av våra miljö kvalitetsmål som har antagits av riksdagen. Stärkt miljöhänsyn är fortsatt underordnat åtgärder

för att stimulera produktionsintressen. Det saknas därutöver strategiskt arbete för att stärka landskapsperspektivet i naturvårdsarbetet för att bevara den biologiska mångfalden. Detta är helt nödvändigt då hotade arter och livsmiljöer i dag fortsatt fragmenteras. Förutom att den generella miljöhänsynen i skogsbruket behöver stärkas behövs en samlad skogspolitik för det formella och frivilliga skogsskyddet i syfte att stärka landskapsperspektivet för våra skogsarter. För att skogen ska brukas och skyddas så att resurser nyttjas hållbart krävs att skogsvårdslagstiftningen moderniseras.

Regeringen bör tillse att en översyn av skogspolitiken genomförs i syfte att stärka måluppfyllelsen av våra miljökvalitetsmål och för att uppnå hållbart nyttjande av naturresurser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.14 All statlig skog bör förvaltas samlat och hållbart

Vänsterpartiet anser att staten ska bedriva aktivt förvaltarskap över sina skogsområden. Det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Det nya skogsbolaget bör ha ett hållbart brukande av skogens resurser, inte avkastning, som främsta mål. Dagens vinstkrav gör det svårt för ett statligt bolag eller en statlig förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen. Bolaget bör åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden. All statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Elin Segerlind (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Håkan Svenneling (V)

Jens Holm (V)

Yasmine Posio (V)

Jessica Thunander (V)